

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2023

УДК 37.041:811

ББК 81.2р.

А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 7 від 13.12.2023)*

Рецензенти:

Оленюк О.В., доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент

Андрусішин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 131 с.

У збірнику акцентовано увагу на методичних аспектах, спрямованих на розвиток мовної культури як стратегічного засобу забезпечення лінгвістичної безпеки держави; формуванні іншомовної компетентності правоохоронців України, враховуючи сучасні виклики та потреби; міжкультурній іншомовній компетентності загалом, що стає ключовою у навчальному процесі. Увага приділена організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використанню інноваційних форм та методів навчання мов. Досліджено використання онлайн-навчання як альтернативної форми традиційного навчання, його переваги та виклики. Окремі дослідження присвячені викликам та можливостям, які виникають у зв'язку із сучасними умовами навчання мов, зокрема у мультикультурному аспекті, підкреслюючи важливість розуміння різноманітності культур у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

інтерактивним методам навчання, здобувачі вищої освіти в програмі «Правоохоронні інформаційні системи» можуть не лише вивчати англійську мову більш ефективно, але й набувати практичних навичок, які будуть корисні в їхній подальшій професійній діяльності.

Список використаних джерел.

1. Yahrif, M. (2019). The Implementation of Roleplay Activities to Get Students Speak. *Indonesian EFL Journal: Journal of ELT, Linguistics, and Literature*, 5(1), p. 77-92.

2. Kostikova I. (2019). A role-playing game as a means of effective professional english teaching / I. Kostikova, L. Holubnycha, T. Shchokina, N. Soroka, V. Budianska, H. Marykivska. *Amazonia investiga*. Vol. 8. Is. 24. p. 414–425.

Іванна КАЗИМИР

кандидат філологічних наук, доцент

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Марта ПАРАСЮК

магістр

(Львівський національний університет імені Івана Франка)

МЕТОДИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЧИТАННЮ ТА РОЗУМІННЮ ПРОФЕСІЙНИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Анотація. У статті висвітлюється вагомість та актуальність відбору навчального контенту із іноземної мови для студентів юридичних спеціальностей з метою створення необхідних передумов для вільного читання та розуміння студентами фахових текстів і ведення професійних дискусій за допомогою іноземної мови.

Ключовими аспектами обговорення в даній статті є методологічний підхід до навчання читання та розуміння іноземних професійно орієнтованих текстів, а також важливість самостійної роботи студентів у процесі освоєння іноземної мови для спеціальних цілей.

Ключові слова: *професійно-орієнтоване читання, мовленнєва компетентність, професійна діяльність, навички, проблемне завдання.*

Abstract. The article highlights the importance and relevance of the selection of educational content from a foreign language for students of legal specialities in order to create the necessary prerequisites for students to freely read and understand professional texts and conduct professional discussions using a foreign language.

The key aspects of the discussion in the article are the methodological approaches to learning to read and understand foreign professionally oriented texts, as well as the importance of independent work of students in the process of mastering a foreign language for special purposes.

Keywords: *professionally-oriented reading, speaking competence, professional activity, skills, problem task.*

Вступ. Важливість підготовки випускників юридичного факультету для успішної інтеграції на ринку праці в умовах активного розвитку міжнародних зв'язків України у всіх сферах людської діяльності визначається різними чинниками. Одним із ключових аспектів цієї підготовки є рівень мовленнєвої компетентності студентів. Майбутнім фахівцям у галузі юриспруденції надається можливість досліджувати різні аспекти сучасного законодавства та юридичної практики в інших країнах світу. Це відкриває їм широкі перспективи для професійного росту та розвитку.

Додатково, належна мовна підготовка дозволяє майбутнім юристам встановлювати ефективний професійний контакт із зарубіжними колегами в ситуаціях, пов'язаних із юридичною діяльністю. Це особливо важливо, оскільки у сучасному світі юриспруденція та правознавство стають все більше міжнародними дисциплінами. Тому підготовка студентів юридичних факультетів до взаємодії з

колегами з різних країн, розуміння та інтерпретація зарубіжного законодавства стають необхідними елементами їхньої професійної освіти. В цьому контексті, розвиток мовних навичок та культури спілкування на англійській мові стає невід'ємною частиною формування цінності випускника юридичного факультету на сучасному ринку праці.

Виклад основного матеріалу. У відповідності до Національної доктрини розвитку освіти в Україні, система неперервної мовної освіти має встановити можливість ефективного оволодіння хоча б однією іноземною мовою. Головною та кінцевою метою навчання іноземних мов студентів, що спеціалізуються в інших галузях, є надання випускникам закладів вищої освіти навичок активного володіння іноземною мовою як інструментом для формулювання і вираження думок як у повсякденному спілкуванні, так і у контексті відповідної професійної галузі.

Згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями, студенти закладів вищої освіти повинні володіти загальноживаною та професійно-орієнтованою іноземною мовою. Ця вимога ставить перед студентами високі стандарти, що вимагають від них не лише знань мови, а й здатності використовувати її в різних сферах професійного життя. Такий підхід надає студентам можливість бути підготовленими до викликів у сучасному світі, де іноземна мова стає необхідною компетенцією для успішної кар'єри та активної участі в міжнародних професійних спільнотах.

Нижчий від середнього рівень англійської комунікативної компетенції студентів-юристів, відсутність мотивації до вивчення іноземної мови, ставлення до дисципліни як другорядного та необов'язкового предмету вимагає підвищення ефективності навчального процесу у закладі вищої освіти. Тому особливої актуальності набуває проблема пошуку ефективних моделей навчання іноземних мов для спеціальних цілей або моделей професійно-орієнтованого навчання, які б стимулювали навчально-пізнавальну діяльність студентів.

Особливістю професійно-орієнтованого навчання іноземної мови є врахування потреб студентів у вивченні дисципліни, що зумовлюються

особливостями майбутньої професії. Ідея вивчення іноземних мов для спеціальних цілей узгоджується з діяльнісним підходом до навчання: коли в центрі уваги знаходиться студент зі своїми інтересами, потребами, когнітивними та емоційними здібностями. Тому професійно-орієнтоване навчання розглядається нами як підхід до навчання іноземних мов, що побудований на потребах тих, хто навчається, і вважається ефективним засобом отримання додаткових знань з обраної спеціальності, одним із шляхів використання набутих знань у професійній діяльності. Особливістю професійно-орієнтованого навчання іноземної мови є ретельне врахування потреб студентів, які виникають в процесі вивчення мови і обумовлені особливостями майбутньої професійної діяльності. Ця концепція вивчення іноземних мов для спеціальних цілей гармонійно узгоджується з діяльнісним підходом до освіти, коли центральним фокусом є індивідуальний студент з його унікальними інтересами, потребами, когнітивними і емоційними здібностями.

Професійно-орієнтоване навчання іноземної мови розглядається як підхід до навчання, спрямований на задоволення конкретних потреб студентів та врахування їхніх професійних амбіцій. В цьому контексті, воно визнається як ефективний засіб для надання студентам можливості отримати додаткові знання, що стосуються їх обраної спеціальності, і відображається як один із шляхів використання цих набутих знань у професійній діяльності. Таким чином, професійно-орієнтоване навчання іноземної мови виступає як стратегічний інструмент для підготовки студентів до викликів сучасного світу та їхнього подальшого успіху в обраній сфері діяльності.

Досвід роботи вказує на той факт, що після завершення школи студенти, які обирають юридичні спеціальності, проявляють найбільший рівень розвитку мовленнєвої діяльності у формі читання. Цей висновок обумовлюється тим, що фахівці з юриспруденції переважно пов'язують свою вміння володіти іноземною мовою з читанням. Читання в цьому контексті визнається основним засобом отримання необхідної інформації для спеціалістів з книг, журналів, інтернет-ресурсів та служить головним способом задоволення їхніх пізнавальних потреб.

Крім того, читання сприяє підвищенню ефективності навчання, особливо в умовах відсутності носіїв мови або іншомовного середовища. Ця діяльність дозволяє студентам поглибити свої знання і володіння іноземною мовою, зрозуміти та аналізувати фахові матеріали, а також розвивати навички критичного мислення. Читання стає важливим інструментом для підготовки майбутніх юристів, які повинні бути здатні засвоювати та аналізувати велику кількість фахової інформації, що стосується правових питань, та застосовувати ці знання у своїй професійній діяльності [1].

Ми пропонуємо спеціально розроблену методику навчання читання професійно-орієнтованих англійських текстів для студентів юридичного профілю закладів вищої освіти, яка базується на наступних методичних принципах:

- принцип професійної спрямованості;
- принцип автентичності;
- принцип комунікативності.

Ця методика розроблена з урахуванням специфіки навчання мові для фахових цілей та структурована відповідно до основних етапів засвоєння мовних навичок, зокрема читання професійних текстів на англійській мові. Вона ґрунтується на використанні активних інтерактивних методів, які стимулюють студентів до самостійного вивчення та аналізу текстів, а також розвивають їхні аналітичні і критичні навички.

Крім того, дана методика покликана сприяти індивідуалізації навчання, де кожен студент має можливість вибирати матеріали, що відповідають його професійним інтересам та потребам. Цей підхід сприяє збагаченню лексичного запасу та розвитку мовних компетенцій в контексті юридичної галузі.

Така методика навчання спрямована на покращення якісного рівня володіння іноземною мовою студентами, які готуються до юридичної практики, і надає їм необхідні засоби для більш успішного подальшого розвитку в їхній професійній діяльності.

Науковці вважають, що принцип професійної спрямованості навчання повинен бути провідним методичним принципом, який необхідно враховувати й

реалізувати у процесі вивчення іноземних мов у непрофільних закладах. Слід зауважити, що професійно-пізнавальна спрямованість навчання як один із факторів впливу на ступінь навчально-пізнавальної активності майбутніх спеціалістів – правників реалізується саме в процесі навчання читання професійно-орієнтованих текстів, яке розглядається нами як володіння цим видом методичного принципу на комунікативно достатньому рівні для функціонування в професійній сфері. Це означає, що іншомовне читання фахових джерел повинно бути засобом отримання необхідної інформації з метою її застосування у спілкуванні із спеціалістами юридичної сфери, для поповнення фахових знань та професійного вдосконалення. Особливо важливим інструментом у процесі навчання читання професійно-орієнтованих текстів є принцип автентичності. Цей принцип покладає в основу вибір автентичного матеріалу, що відзначається своєю відповідністю справжньому професійному змісту та організацію роботи з ним [4].

Під терміном "фахові джерела" для студентів, які навчаються на юридичних спеціальностях, мається на увазі використання автентичних матеріалів юридичного спрямування на іноземній мові. Ці матеріали включають в себе спеціалізовану юридичну літературу, яка охоплює різні аспекти правової сфери та юридичних питань. Використання автентичних текстів юридичної тематики дозволяє студентам більш ефективно вивчати і розуміти специфіку професійного мовлення, а також підвищує їхню здатність аналізувати іноземні юридичні документи та розуміти їх сутність.

Застосування принципу автентичності в навчанні читання професійних текстів на іноземній мові сприяє підготовці студентів до професійної практики та надає їм необхідні навички та знання для успішного впровадження юридичної практики в міжнародному контексті.

Результати опитувань серед студентів вказують на важливий аспект, а саме, що існуючі навчальні матеріали, які включені до чинних підручників, поступово втрачають свою актуальність та залишаються сприйнятими студентами як менш практично значущі та нецікаві. Ця проблема виникає як наслідок того, що сучасні

умови та швидкий розвиток юридичної сфери роблять існуючу інформацію застарілою в контексті її застосування у професійній практиці студентів.

Таким чином, одним із ключових критеріїв відбору автентичних текстів для навчання юридичних студентів повинен стати критерій новизни інформації. Забезпечення доступу до актуальних та сучасних матеріалів дозволить студентам більш ефективно оволодівати навичками та знаннями, які є необхідними для успішної юридичної практики в сучасних умовах. Такий підхід в навчанні сприятиме інтеграції студентів у активний професійний процес та розвитку їхнього інтересу до вивчення юридичних дисциплін.

Тематика автентичних професійно-орієнтованих текстів посилює мотиваційну готовність студентів – правників до їх читання, потребу в отриманні інформації. Наприклад: студентам бакалаврам юридичного факультету варто запропонувати тексти на такі теми: «Етапи з історії формування права та законодавства», «Основні юридичні інформаційні джерела», «Розгляд цивільної та кримінальної справ», «Кіберзлочинність та боротьба з інтернет злочинами» та інші. Студенти магістри юридичного факультету проявляють інтерес до вивчення наступних тем: «Робота юриста з клієнтами. Ведення документації», «Робота з контрактами», «Професійна етика юриста», «Ведення судового засідання. Види судових договорів», «Призначення ділової зустрічі», «Рекомендації з дотримання корпоративної етики», тощо.

Під час процесу читання професійно-орієнтованих текстів вагоме значення має опанування фаховою термінологією іноземною мовою, володіння якою є важливим компонентом професійно спрямованої іншомовної комунікативної компетенції фахівця юридичної галузі, а також збагачення знань студентів – правників загальноживаною лексикою як основою для плідної інтерактивної мовленнєвої діяльності. У системі роботи, спрямованої на формування термінологічної компетенції, викладач повинен допомогти студентам ідентифікувати й розуміти основні значення спеціальної лексики й основних словотворчих компонентів термінів, підготувати їх до досягнення повного і точного розуміння інформації.

Від тематики і змісту відібраного автентичного матеріалу залежатиме, наскільки ефективно викладач зможе організувати навчальну діяльність на занятті, створити ситуації для пошуку й аналізу визначеної інформації. Цей фактор пов'язаний з організацією діяльності студентів, при цьому завдання викладача - досягти пізнавального результату, тобто «навчити діяльності». Вважаємо, що організація спільної діяльності студентів щодо вилучення інформації з тексту має будуватися таким чином, щоб сама ця спільна діяльність навчала їх за допомогою завдань, які розроблені викладачем. Це мають бути проблемні завдання, які за своєю сутністю є комунікативними. В умовах діяльнісного підходу комунікативно орієнтоване навчання здійснюється через «діяльнісні завдання», які мають «проблемно-пізнавальну задачу». Такі завдання вимагають роздумів, інтерпретації й актуалізації фахової інформації, власних доказів, критичного мислення, коли студент свідомо піддає сумніву ті чи інші положення, думки чи висловлювання [2].

Висновок. Проведені дослідження підтверджують, що використання проблемних завдань сприяє розвитку вмінь читання спеціалізованої літератури як ключового компонента інформаційної діяльності. Цей підхід відкриває можливості для використання іноземної мови у вирішенні професійних завдань та сприяє реалізації головної функції вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти – формуванню у студентів професійної комунікативної компетенції.

Рекомендується використовувати завдання, які відтворюють реальні ситуації професійного читання фахівця і сприяють розвитку навичок перетворення інформації відповідно до встановлених завдань. Такий підхід надає можливість студентам застосовувати набуті знання в різних ситуаціях та розвиває їхню здатність адаптувати іноземну мову до вимог професійного оточення.

Загалом, використання проблемних завдань у навчанні сприяє активному і практичному засвоєнню мови та стимулює студентів до більш успішного набуття професійних навичок, які є важливими для їхнього майбутнього успіху у юридичній галузі.

Список використаних джерел.

1. Бородіна Г.І. Система та характер вправ професійно-орієнтованого підручника для інтенсивного навчання читання. *Іноземні мови*. 2000. №3. С.37.
2. Левченко Т.І. Розвиток освіти та особистості в різних педагогічних системах. Вінниця: Нова Книга, 2002. 512 с.
3. Мельник А.І. Професійно-пізнавальна спрямованість: понятійний аналіз. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: Збірник наукових праць. Випуск 26. Київ: Вид.центр КНЛУ, 2004. С.43-47.
4. Сучасні освітні технології у вищій школі: Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 1 - 2 листопада 2007 року): Тези доповідей: У 2 ч. - Ч. 2 / Відп ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. 259 с.
5. Токменко О. Європа національних мов і Європа багатомовності (Мови в професійній освіті: ключові концепції). *Іноземні мови в навчальних закладах*. Педагогічна преса. 2003. №3. С.12-16.

Мар'яна КАЩУК

кандидат педагогічних наук, доцент

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

AUTHENTIC MATERIALS AS AN EFFECTIVE TECHNIQUE IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE OF PROFESSIONAL DIRECTION

Abstract. In the process of learning a professionally-oriented language, we consider it expedient to use, along with the basic textbook, authentic materials of a different nature, which are related to the topics of the professional direction, but at the same time are distinguished by their functionality, relevance, real application in everyday life situations, since they provide the applicants for higher education with the opportunity to experience the atmosphere of a real environment among native speakers. This is material taken from real life, from original sources, which is characterized by the naturalness of lexical content